

UNIFORME EUROPESE REGELGEVING OM HANDELSBELEMNINGEN WEG TE NEMEN EN HET VRIJE VERKEER TE GARANDEREN

CE-MARKERING IN DE BOUW VOOR BEGINNERS

Meningen over nut en noodzaak van CE-markering in de bouw zijn verdeeld. Voor wie wordt geconfronteerd met CE-markering van bouwproducten is vaak niet alles meteen duidelijk. Het lijkt ingewikkelder dan het is. In dit artikel proberen we een tipje van de sluier in begrijpbare taal op te lichten, zonder daarbij volledig te zijn.

Voor bouwproducten bestaat sinds 1989 de 'Richtlijn Bouwproducten' (89/106/EEC Construction products Directive, CPD). Op 4 april 2011 is de Verordening Bouwproducten (Construction Products Regulation, CPR) officieel gepubliceerd, deze vervangt de Richtlijn Bouwproducten. Er is een overgangperiode van ongeveer twee jaar, tot 1 juli 2013.

Met een verordening is de inhoud Europese wetgeving geworden. Hiermee is deze verordening, zonder verdere tussenkomst van de lidstaten, dwingend voor alle lidstaten en burgers/bedrijven geworden. Met de Richtlijn Bouwproducten (CPD) hadden lidstaten enige vrijheden bij de implementatie. Lidstaten stelden vaak nog aanvullende eisen en koesterden hun

nationale keurmerken. Daarnaast was er een geschilpunt over het al dan niet verplichte karakter van CE-markering. Sommige lidstaten gingen uit van vrijwillige CE-markering en anderen van een verplichte CE-markering. Met de verordening is dit vrijblijvende karakter echt over. De verordening brengt een aantal forse wijzigingen met zich mee. Zo wordt de verplichting voor het voeren van CE-markering aangescherpt, worden de verantwoordelijkheden van onder andere de importeur expliciet genoemd en wordt de conformiteitsverklaring vervangen door de prestatieverklaring. De informatie over

INHOUD PRESTATIEVERKLARING

Algemene gegevens:

- I) de referentie van het producttype;
- II) het toepasselijke conformiteitbeoordelingsysteem (of -systemen);
- III) het referentienummer en de datum van afgifte van de geharmoniseerde norm of het Europees beoordelingsdocument;
- IV) het referentienummer van de specifieke technische documentatie.

Specifieke gegevens van het product:

- a) het beoogde gebruik;
- b) de lijst van essentiële kenmerken over het beoogde gebruik als bepaald in de geharmoniseerde productnorm;
- c) de prestatie van ten minste één essentieel kenmerk, relevant over het beoogde gebruik;

- d) de prestaties in niveaus of klassen (of een beschrijving) met betrekking tot de essentiële kenmerken, als vastgesteld door de Europese Commissie;
- e) de prestaties in niveaus of klassen (of een beschrijving) met betrekking tot de essentiële kenmerken en gerelateerd aan het beoogde gebruik, waarvoor bepalingen bestaan in de markt waar de fabrikant zijn product wil leveren;
- f) de in de lijst vermelde essentiële kenmerken waarvoor geen prestaties zijn bepaald, de benaming 'NPD' (No Performance Determined);
- g) in geval van een Europese technische beoordeling: de prestaties in niveaus of klassen (of in een beschrijving) van alle essentiële kenmerken als aangegeven in die technische beoordeling.

Lidstaten kunnen voorschrijven in welke taal de prestatieverklaringen op hun grondgebied moeten zijn opgesteld.

een product zal in de hele keten doorzichtiger en transparanter worden. Iedereen moet zich aan dezelfde spelregels houden.

WAT IS CE-MARKERING?

Het is waarschijnlijk eenvoudiger om uit te leggen wat het niet is. CE-markering is geen kwaliteits- en/of veiligheidskeurmerk. Het is een instrument dat nodig is voor de beoordeling van veiligheid en kwaliteit. Het is een soort paspoort waarin de bepaalde eigenschappen van een product worden omschreven. Met CE-markering geeft de fabrikant of de importeur (bij invoer van buiten de Europese Unie, de Europese Economische Ruimte) aan dat het product voldoet aan de eisen van de desbetreffende richtlijn(en) of verordening op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu. CE staat voor Conformité Européene oftewel Europese Conformiteit. Het is van belang in het kader van productaansprakelijkheid.

Het is bedoeld om handelsbelemmeringen weg te nemen uit Europa en dubbel werk, zoals dezelfde testen in meerdere landen, te voorkomen. Een product gemaakt in Polen wordt op dezelfde wijze getest als hetzelfde product gemaakt in Nederland. De testresultaten en ook de producten kunnen met elkaar worden vergeleken. CE-markering is een wettig bewijs voor de aanwezigheid van de in de markering opgenomen (gedeclareerde) eigenschappen.

Echter, CE-markering voor bouwproducten verschilt van CE-markering van bijvoorbeeld

speelgoed of medische apparaten. De reden daarvan is dat een bouwproduct geen eindproduct is. Het is een halfproduct dat wordt toegepast in een bouwwerk of deel daarvan. Het bouwwerk of bouwdeel is het eindproduct.

CE-MARKERING VOOR BOUWPRODUCTEN

Eenzijds moet het bouwproduct zelf veilig zijn in het gebruik (dit krijgt meer nadruk in de CPR), anderzijds moet een bouwproduct een goed bouwwerk mogelijk maken. Het bouwwerk als geheel en ook de afzonderlijke delen ervan moeten geschikt zijn voor het beoogde gebruik. Daarbij wordt in het bijzonder rekening gehouden met de gezondheid en de veiligheid van de personen die er tijdens de hele levenscyclus van het bouwwerk bij betrokken zijn. Bij normaal onderhoud moeten bouwwerken gedurende een economisch redelijke levensduur aan de fundamentele eisen voor bouwwerken voldoen. Want uiteindelijk gaat het er om of het bouwwerk aan de te stellen eisen voldoet. Met het bepalen van eigenschappen kan worden vastgesteld of aan de fundamentele eisen wordt voldaan.

Lidstaten mogen (prestatie-)eisen stellen aan het bouwwerk en/of bouwdeel. Daárop richt zich de nationale regelgeving in de verschillende lidstaten. In Nederland staat dit in de Woningwet, het bouwbesluit en de bijbehorende Ministeriële Regelingen.

FUNDAMENTELE EISEN

Bij het opstellen van de Richtlijn Bouwproducten zijn de volgende zes fundamentele eisen voor bouwwerken naar voren gekomen:

- 1 constructieve veiligheid;
- 2 brandveiligheid, brandgedrag en brandweerstand;
- 3 gezondheid, inclusief milieuaspecten (regulated dangerous substances);
- 4 gebruiksveiligheid;
- 5 geluidsbeperking;
- 6 energiezuinigheid.

In de CPR komt hier een fundamentele eis (Basic Works Requirement, BWR) bij, te weten:

- 7 duurzaam gebruik van materiaal.

Deze fundamentele eisen voor bouwwerken worden per productgroep (bijvoorbeeld vooraf vervaardigde betonproducten) 'vertaald' naar productkenmerken, die bepalend zijn voor de uiteindelijke prestatie van het bouwwerk. Uit nationale wetgeving en het programma van eisen van de opdrachtgever volgen de prestatie-eisen van een bouwwerk. Uit het ontwerp en de bouwregelgeving volgt welke eigenschappen moeten worden bepaald (getest) en door de fabrikant geleverd.

De eigenschappen die horen bij de productkenmerken (bijvoorbeeld de druksterkte en de dwarskracht) en de manier waarop de waarde(n) van die

Op de bouwplaats zijn tal van materialen die aan allerhande vereisten moeten voldoen. Grote projecten worden Europees aanbesteed; de kunst is dan dezelfde taal te spreken. (Foto: Celso Diniz)

> eigenschappen moet worden bepaald, zijn uitgewerkt in Europese technische specificaties.

Er zijn twee soorten technische specificaties:

- Europese geharmoniseerde productnormen, aangeduid met EN soms ook weergegeven als hEN;
- Europese technische goedkeuringen (European Technical Approvals, ETA's).

In de technische specificaties wordt doorverwezen naar de benodigde Europese normen voor bepalingsmethoden en/of testmethoden.

EUROPESE GEHARMONISEERDE PRODUCTNORMEN "EN"

De Europese Commissie heeft mandaten (opdrachten) verleend aan CEN om productnormen op te stellen. In de verschillende mandaten is aangegeven welke eigenschappen moeten worden geharmoniseerd. Voor circa dertig productgroepen zijn ruim 500 Europese geharmoniseerde productnormen opgesteld. Daarnaast wordt verwezen naar zo'n 1 500 onder-

steunende normen. Tevens is er op de website Rijksoverheid.nl van de Nederlandse overheid een module "Werken met CE-markering" geplaatst (www.cemarkeringonline.vrom.nl) waarmee uitgezocht kan worden welke Europese normen en/of technische goedkeuringen van toepassing zijn op een specifiek product. Een Europese norm is met deelname van alle belanghebbenden (all-parties concerned) en op basis van consensus tot stand gekomen. In Europa wordt het meeste normalisatiewerk binnen de technische commissies van CEN uitgevoerd. Voor Nederland worden de belangen binnen deze commissies van CEN door NEN normcommissies ingebracht. In Nederland wordt de definitieve Europese norm gepubliceerd als NEN-EN. Eventuele conflicterende nationale normen of normen die hetzelfde regelen moeten worden ingetrokken, omdat deze worden vervangen door de desbetreffende NEN-EN. Hiervoor geldt een bepaalde co-existentieperiode. Na de publicatie van een Europese geharmoniseerde productnorm kan de fabrikant zijn product volgens de in de productnorm beschreven voorschriften

testen en vervolgens CE-markeren. In gevallen waarbij veiligheids- en gezondheidsaspecten een rol spelen, moet een derde partij (een zogenoemde notified body) daarbij bepaalde proeven en/of controles uitvoeren.

PRESTATIEVERKLARING (VOLGENS CPR)

Met de introductie van de Prestatieverklaring (declaration of performance, DoP) blijft de verklaring 'inhoudelijk' vergelijkbaar. Er verandert iets aan de vorm en terminologie in de verklaring. Daarnaast geeft het fabrikanten en/of importeurs de kans te communiceren over wat het product 'doet' en 'kan'. Er wordt meer informatie verstrekt over de prestatie van het product in relatie tot het beoogde gebruik. De Prestatieverklaring is het belangrijkste onderdeel van een CE-markering en is verplicht.

Daarnaast is de traceerbaarheid van de verantwoordelijkheden verbeterd door de eisen die met de CPR worden gesteld aan de beschikbaarheid van de DoP voor de klant en voor het markttoezicht. De vervanging van de CPD door de CPR is

onder andere bedoeld om de traceerbaarheid, transparantie, geloofwaardigheid en betrouwbaarheid van CE-markering op bouwproducten door de hele bouwketen te verbeteren.

Met de introductie van de CPR is het niet langer toegestaan dat private merken verwijzen naar de eigenschappen die al door de CE-markering zijn gedekt. Zoals eerder vermeld, bestaan op basis van de verordening zeven fundamentele eisen. Een fabrikant of een importeur is verantwoordelijk voor het aanbrengen van de CE-markering op het bouwproduct-/materiaal voor een beoogde toepassing. Hij moet ten minste één eigenschap benoemen/declareren om een prestatieverklaring te kunnen opstellen. Op grond van de verordening bouwproducten bepaalt de Europese commissie samen met de lidstaten welk eigenschap (of welke eigenschappen) dit moet(en) zijn. In een aantal gevallen kan hij zelf verklaren wat de prestatie van het product is en in gevallen waarin volksgezondheid en menselijke veiligheid in het geding zijn, moet een derde partij (notified body) wor-

den ingeschakeld. Het is mogelijk dat een onderneming voor de prestatieverklaring zelf de ene eigenschap verklaart en voor een andere eigenschap een notified body moet inschakelen.

ANNEX Z(A)

Een geharmoniseerde productnorm is een 'gewone' productnorm. Daarin staat een beschrijving van de producteigenschappen die conform het mandaat door de Europese commissie zijn benoemd en door de desbetreffende technische commissie van CEN relevant worden geacht. Verder zijn de bijbehorende test- en bepalingsmethoden opgenomen. In een geharmoniseerde Europese productnorm (hEN) kunnen dus meer eigenschappen van het product worden benoemd dan door de Europese commissie is vastgesteld in het mandaat. Geharmoniseerde productnormen spelen een specifieke rol in het kader van de CE-markering. Een geharmoniseerde productnorm bestaat uit twee delen: de normtekst en de informatieve bijlage Annex Z(A). Alleen de eigenschappen in de bijlage zijn "verplichte" eigenschappen.

Deze zogenoemde essentiële eigenschappen/kenmerken moeten worden vermeld op de CE-markering van het product. In de Annex Z(A) staan verwijzingen naar bepalingen (normteksten) over hoe de desbetreffende fundamentele eis wordt bepaald. Bij de desbetreffende eis wordt ook aangegeven onder welk niveau/klasse deze valt. Dit regelt of er wel of niet een derde partij (notified body) moet worden ingeschakeld. Bovendien geeft de bijlage aan hoe de CE-markering (weer)gegeven moet worden. <

tekst: mw. Sui Wan en dhr. Taco van den Broek, NEN-Bouw

MEER INFORMATIE

Dit artikel is een verkorte versie van een groot artikel over dit onderwerp. In dat artikel staan ook allerlei verwijzingen naar websites en publicaties in vakbladen (Bouwregels in de praktijk en NEN-Bouw-Nieuws) over dit onderwerp.

www.cemarkeringonline.vrom.nl
bouw@nen.nl